

ВА 301

ФИНАНСИ – I ЧАСТ

Приета: прот. № 2/ 21.05.2018г.

Лектор: Доц. д-р Николай Атанасов

АНОТАЦИЯ

Дисциплината дава обобщаващи знания за финансите на публично правните тела, обхващащи курса бакалавърски програми за специалностите: “Финанси”, „Счетоводство и контрол”, „Бизнес администрация”, „Публична администрация” и „Маркетинг”.

Дисциплината има за цел да запознае студентите със същността, начина на устройство и управлението на финансите на съвременните държави. В рамките на лекционния курс и предвидените семинарни упражнения се разглеждат основните финансови категории и теориите за тях – като теории за публичните блага, за данъците, за публичните разходи, държавния бюджет и финансовата децентрализация. Освен в теоретичен план в изнасянето на лекционния курс се отделя място на публичните финанси на Република България. В тази връзка се разглеждат настъпилите промени в преките данъци, балансирането на републиканския бюджет, управлението на държавния дълг, финансовата децентрализация, промените в приходната администрация и др.

Предвид модернизиранието на бюджетната технология у нас и повишаването на контрола в публичния сектор по-специално внимание се отделя на новите бюджетни практики в лицето на програмно целевото бюджетиране, системата на единната бюджетна сметка и др. Специално място се отделя на бюджета на Република България. Разглеждат се и особеностите на бюджетния процес на местните органи на управление.

ОСНОВНИ ЦЕЛИ И ИЗХОДНИ УЧЕБНИ РЕЗУЛТАТИ

Основна цел на дисциплината е да формира основни знания за устройството, начина на функциониране и управлението на финансите на съвременните държави. По-конкретно, студентите трябва да получат знания за:

- Същността, произхода и утвърждаването на финансите и на финансовата наука, както и за звената на финансовата система;
- Публичните блага, които лежат в основата на дейността на съвременните държави;
- Данъците и данъчната система;
- Данъкоподобните и неданъчните приходни форми;
- Държавните разходи – тяхната класификация, структура и съдържание;
- Държавния бюджет, който съчетава в себе си всички инструменти за държавна намеса в пазарното стопанство;
- Местните финанси и бюджети, които са призвани чрез изземване на част от дохода, създаван в местното стопанство да задоволяват колективни нужди с местно значение;

- Мюждународните публични финанси и бюджета на ЕС.

ПРЕДПОСТАВКИ

Дисциплината е обобщаваща и в този контекст студентите трябва предварително да са слушали лекциите по “Макроикономика”, „Икономически теории” и “Счетоводство” и други икономически дисциплини.

СТАТУТ И СТРУКТУРА

Специалност	Статут	Кредити	Редовно обучение				Задочно обучение			
			л	с	у	общ	л	с	у	общ
Финанси	задължителна	6	40	20		60	30			30
Счетоводство и контрол	задължителна	6	40	20		60	30			30
Бизнес администрация	задължителна	6	40	20		60	30			30
Маркетинг	задължителна	6	40	20		60	30			30
Международни икономически отношения	задължителна	6	40	20		60	30			30
Публична администрация	задължителна	6	40	20		60	30			30

СЪДЪРЖАНИЕ НА КУРСА

Тема 1. Произход и същност на финансите и финансовата наука.

Етимологични и конструктивни основи на понятието финанси. Парите - основна форма на проявление на финансите. Държавата като първопричина за възникването и функционирането на финансите.

Тема 2. Същност и предмет на публичните финанси.

Теория за публичните блага – чисти, смесени, мериторични и демириторични блага. Дилемата „ефективност - равенство”. Критерии за оптималност на публичното финансово стопанство: Паретоефективност; модел на единодушието; Роулзиански модел; утилитарен подход.

Тема 3. Принципи на публичните финанси.

Ефективност, безпристрастност и справедливост. Външни фактори и ефекти, породени от дейността на публичното стопанство и възможности за компенсирането им.

Тема 4. Източници на публични финансови средства и методи за акумулирането им.

Източници на финансови средства в публичната сфера. Обща характеристика и класификация на методите за акумулиране на финансовите средства. Индикатори за тежестта на данъчните приходи. Данъчно бреме.

Тема 5. Данъкът – основен метод за акумулиране на публични финансови средства.

Произход и същност на данъка. Теории за данъка. Функции на данъка. Елементи на данъка. Принципи на данъчно облагане.

Тема 6. Начини за облагане с данъци и видове данъци.

Поголовно, пропорционално, прогресивно и регресивно облагане. Среден, маргинален и ефективен данъчен размер. Начини и техники за събиране на данъците. Видове данъци. Дискусията „косвени срещу преки данъци”. Данъчна система.

Тема 7. Отбягване, прехвърляне и понасяне на данъците.

Начини за прехвърляне на данъците. Теории за прехвърляемостта на данъците.

Тема 8. Имушествените данъци в Република България.

Данък върху недвижимите имоти. Данък върху наследствата. Данък при придобиване на имущество по дарение и по възмезден начин. Данък върху превозните средства. Данък върху земеделските земи и гори. Патентен данък.

Тема 9. Подоходните данъци в Република България.

Системи на подоходно облагане – шедулярна, глобална и смесена. Облагане на доходите на физическите лица. Облагане на доходите на юридическите лица.

Тема 10. Косвените данъци в Република България.

Облагане на потреблението с акцизи. Видове акцизи. Същност и особености на данъка върху добавената стойност. Облагане на потреблението с данък върху добавената стойност в Република България. Същност и функции на митата. Видове мита. Мита, митническа тарифа и митническа политика на Р. България.

Тема 11. Данъкоподобни приходи. Същност на таксите – различия между таксите и данъците. Видове такси. Таксите в Република България. Самооблагане на населението. Приноси. Лихви, глоби и конфискации.

Тема 12. Неданъчни приходи. Произход и същност на държавните заеми и държавния дълг – различия между държавните заеми и данъците. Видове държавни заеми и съставни части на държавния дълг. Сключване на заеми чрез емисия на държавни ценни книжа (ДЦК). Пазар на ДЦК. Последници (ефекти) от дълговото бреме. Конверсия, консолидация на държавните заеми, мораториум и държавен банкрут. Държавни заеми и държавен дълг на Република България.

Тема 13. Състояние на публичната задлъжнялост в кризисния и посткризисен период. Тенденции на развитие, мерки и политики за намаляване на дълговото бреме.

Тема 14. Характеристика на основните видове публични разходи. Разходи за държавно управление. Разходи за национална отбрана и сигурност. Разходи за образование и наука. Разходи за здравеопазване. Разходи за социално осигуряване. Разходи за култура и спорт. Разходи по изграждане на инфраструктурата и за икономическа интервенция и регулиране. Разходи по обслужване на държавния дълг. Разходи за външноикономическо и външнополитическо сътрудничество и активност. Обществени поръчки.

Тема 15. Подходи и методи за анализ и оценка на ефективността на публичните разходи.

Методът „разходи - ползи“, класиране и избор на проекти. Отчитане и измерване степента на разпределение и преразпределение на доходите.

Тема 16. Същност и значение на държавния бюджет.

Функции на бюджета. Принципи за изграждане и функциониране на бюджета. Видове бюджети. Теории за бюджета. Структура на бюджета на Република България. Извънбюджетни фондове.

Тема 17. Бюджетна технология.

Съставяне на проектобюджета. Приемане на проектобюджета. Изпълнение на бюджета. Приключване на бюджета и отчитане на изпълнението му.

Тема 18. Бюджетни правила. Регулиране нарастването на публичните разходи и на дълга. Фискален съвет.

Тема 19. Местни финанси и местни бюджети.

Териториално – административна структура на местното управление. Органи на местното управление. Звена, приходна и разходна част на местните бюджети. Методи за финансово изравняване на приходите и разходите между централния бюджет и местните бюджети. Бюджетна процедура в общината. Общински дълг.

Тема 20. Държавен финансов контрол.

Сметната палата – орган за върховен държавен финансов контрол. Комисия за финансов надзор. Национална агенция по приходите. Агенция за държавна финансова инспекция. Агенция митници.

Тема 21. Международни публични финанси.

Възникване и същност на международните публични финанси. Международни публични блага. Международни надправителствени организации. Избягване на двойното данъчно облагане.

Тема 22. Финанси и финансови измерения на ЕС.

Бюджет на ЕС. Митнически съюз и единен митнически Кодекс. Данъчна хармонизация в ЕС.

КУРСОВА ЗАДАЧА

Предлага се списък от индивидуални задачи за всеки студент, които се разработват през семестъра. Защитата се провежда в края на семестъра.

МЕТОДИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Работа на всеки студент през семестъра се оценява с текуща оценка. Тя се получава от полагането на два теста - единият в средата, а другият - в края на семестъра. При формирането на тази оценка се има предвид и резултатите от разработената курсова задача.

Семестриалният изпит е изпитен тест. Освобождаване от него се допуска с много добра и отлична оценка получена от двата теста и защитата на курсова задача.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Атанасов, Н. Държавен бюджет: теория и практика в условията на световната стопанска криза. Пловдив: Летера, 2009
3. Брусарски, Р. Публични финанси, ИК УНСС, 2012
4. Брусарски, Р. Оценка на въздействието, ИК УНСС, 2017
5. Вачков, Ст. и кол. Финанси, Мартилен, 2013.
6. Герунов, А. Публични финанси: теория и политика, БГ Книга, 2016
7. Грозданов, Б. Публични финанси. ч. 1-ва. В. Търново: Абагар, 2008
8. Грозданов, Б. Публични финанси. ч. 2-ра. В. Търново: Абагар, 2008
9. Грозданов, Б. Финанси. В. Търново: Абагар, 2005
10. Коцев, Ц. и кол. Публични финанси. Варна: Стено, 2008
11. Масгрейв, Р., Масгрейв, П. Държавни финанси. С.: Тракия-М, 2001
12. Стоянов, В. Теоретични и публични финанси. С.: Галик, 2009
13. Стоянов, В. Основи на финансите. Том I. Седмо допълнено и преработено издание. С.: Галик, 2003
14. Христов, М. Публични финанси, Св. Григорий Богослов, 2013.
15. Harvey S. Rosen, Gayer, T., Civan, A. Public Finance. 10-th edition. McGraw-Hill, 2014.
16. Jonathan Gruber, Public Finance and Public Policy. 5-th Edition. Macmillan Learning, 2015.
17. Tresch, RW. Public Finance: normative theory. Elsevier, 2015

ВА 301

ФИНАНСИ – I ЧАСТ

Лектор: Доц. д-р Николай Атанасов

1. Произход и същност на финансите и финансовата наука.

Етимологични и конструктивни основи на понятието финанси. Парите - основна форма на проявление на финансите. Държавата като първопричина за възникването и функционирането на финансите.

2. Същност и предмет на публичните финанси.

Теория за публичните блага – чисти, смесени, мериторични и демериторични блага. Дилемата „ефективност - равенство“. Критерии за оптималност на публичното финансово стопанство: Паретоефективност; модел на еднородието; Роулзиански модел; утилитарен подход.

3. Принципи на публичните финанси.

Ефективност, безпристрастност и справедливост. Външни фактори и ефекти, породени от дейността на публичното стопанство и възможности за компенсирането им.

4. Източници на публични финансови средства и методи за акумулирането им.

Източници на финансови средства в публичната сфера. Обща характеристика и класификация на методите за акумулиране на финансовите средства. Индикатори за тежестта на данъчните приходи. Данъчно бреме.

5. Данъкът – основен метод за акумулиране на публични финансови средства.

Произход и същност на данъка. Теории за данъка. Функции на данъка. Елементи на данъка. Принципи на данъчно облагане.

6. Начини за облагане с данъци и видове данъци.

Поголовно, пропорционално, прогресивно и регресивно облагане. Среден, маргинален и ефективен данъчен размер. Начини и техники за събиране на данъците. Видове данъци. Дискусията „косвени срещу преки данъци“. Данъчна система.

7. Отбягване, прехвърляне и понасяне на данъците.

Начини за прехвърляне на данъците. Теории за прехвърляемостта на данъците.

8. Имуществените данъци в Република България.

Данък върху недвижимите имоти. Данък върху наследствата. Данък при придобиване на имущество по дарение и по възмезден начин. Данък върху превозните средства. Данък върху земеделските земи и гори. Патентен данък.

9. Подходните данъци в Република България.

Системи на подходно облагане – шедулярна, глобална и смесена. Облагане на доходите на физическите лица. Облагане на доходите на юридическите лица.

10. Косвените данъци в Република България.

Облагане на потреблението с акцизи. Видове акцизи. Същност и особености на данъка върху добавената стойност. Облагане на потреблението с данък върху добавената стойност в Република България. Същност и функции на митата. Видове мита. Мита, митническа тарифа и митническа политика на Р. България.

11. Данъкоподобни приходи. Същност на таксите – различия между таксите и данъците.

Видове такси. Таксите в Република България. Самооблагане на населението. Приноси. Лихви, глоби и конфискации.

12. Неданъчни приходи. Произход и същност на държавните заеми и държавния дълг – различия между държавните заеми и данъците. Видове държавни заеми и съставни части на държавния дълг. Сключване на заеми чрез емисия на държавни ценни книжа (ДЦК). Пазар на ДЦК. Последици (ефекти) от дълговото бреме. Конверсия, консолидация на държавните заеми, мораториум и държавен банкрут. Държавни заеми и държавен дълг на Република България.

13. Състояние на публичната задлъжнялост в кризисния и посткризисен период.

Тенденции на развитие, мерки и политики за намаляване на дълговото бреме.

14. Характеристика на основните видове публични разходи. Разходи за държавно управление. Разходи за национална отбрана и сигурност. Разходи за образование и наука. Разходи за здравеопазване. Разходи за социално осигуряване. Разходи за култура и спорт. Разходи по изграждане на инфраструктурата и за икономическа интервенция и регулиране. Разходи по обслужване на държавния дълг. Разходи за външноикономическо и външнополитическо сътрудничество и активност. Обществени поръчки.

15. Подходи и методи за анализ и оценка на ефективността на публичните разходи.

Методът „разходи - ползи“, класиране и избор на проекти. Отчитане и измерване степента на разпределение и преразпределение на доходите.

16. Същност и значение на държавния бюджет.

Функции на бюджета. Принципи за изграждане и функциониране на бюджета. Видове бюджети. Теории за бюджета. Структура на бюджета на Република България. Извънбюджетни фондове.

17. Бюджетна технология.

Съставяне на проектобюджета. Приемане на проектобюджета. Изпълнение на бюджета. Приключване на бюджета и отчитане на изпълнението му.

18. Местни финанси и местни бюджети.

Териториално – административна структура на местното управление. Органи на местното управление. Звена, приходна и разходна част на местните бюджети. Методи за финансово изравняване на приходите и разходите между централния бюджет и местните бюджети. Бюджетна процедура в общината. Общински дълг. Развитие на местните бюджети в Република България.

19. Бюджетни правила. Регулиране нарастването на публичните разходи и на дълга. Фискален съвет.

20. Държавен финансов контрол.

Сметната палата – орган за върховен държавен финансов контрол. Комисия за финансов надзор. Национална агенция по приходите. Агенция за държавна финансова инспекция. Агенция митници.

21. Международни публични финанси.

Възникване и същност на международните публични финанси. Международни публични блага. Международни надправителствени организации. Избягване на двойното данъчно облагане.

22. Финанси и финансови измерения на ЕС.

Бюджет на ЕС. Митнически съюз и единен митнически Кодекс. Данъчна хармонизация в ЕС.

ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Атанасов, Н. Държавен бюджет: теория и практика в условията на световната стопанска криза. Пловдив: Летера, 2009
3. Брусарски, Р. Публични финанси, ИК УНСС, 2012
4. Брусарски, Р. Оценка на въздействието, ИК УНСС, 2017
5. Вачков, Ст. и кол. Финанси, Мартилен, 2013.
6. Герунов, А. Публични финанси: теория и политика, БГ Книга, 2016
7. Грозданов, Б. Публични финанси. ч. 1-ва. В. Търново: Абагар, 2008
8. Грозданов, Б. Публични финанси. ч. 2-ра. В. Търново: Абагар, 2008
9. Грозданов, Б. Финанси. В. Търново: Абагар, 2005
10. Коцев, Ц. и кол. Публични финанси. Варна: Стено, 2008
11. Масгрейв, Р., Масгрейв, П. Държавни финанси. С.: Тракия-М, 2001
12. Стоянов, В. Теоретични и публични финанси. С.: Галик, 2009
13. Стоянов, В. Основи на финансите. Том I. Седмо допълнено и преработено издание. С.: Галик, 2003
14. Христов, М. Публични финанси, Св. Григорий Богослов, 2013.
15. Harvey S. Rosen, Gayer, T., Civan, A. Public Finance. 10-th edition. McGraw-Hill, 2014.
16. Jonathan Gruber, Public Finance and Public Policy. 5-th Edition. Macmillan Learning, 2015.
17. Tresch, RW. Public Finance: normative theory. Elsevier, 2015

BA 301

Public Finance

Approved with protocol No. from

Lecturer: Ass. Prof. Nikolay Atanasov, Phd

ANNOTATION

The discipline gives general knowledge for the course of the Bachelor programmes in the following specialties: Finance, Accounting and Audit, Business Administration, Marketing, Public Administration. It emphasizes on the structure and the mechanisms for functioning at the finances of public entities. It studies in detail the following categories: public goods and public choice; taxes and tax system; others non-tax revenues; government expenditures; government budget and fiscal decentralization.